

ЛИСТОПАД -
2010 ГРУДЕНЬ

№ 6 (96)

Шеф редактор
С. О. Павленко

Головний редактор
В. О. Дятлов

Заст. головного редактора
О. Б. Коваленко

Редакційна колегія

М. К. Бойко,
О. Д. Бойко,
А. М. Боровик,
Г. В. Боряк,
В. О. Горбик,
В. О. Дятлов,
О. Б. Коваленко,
В. П. Коваленко,
В. В. Кривошея,
С. А. Леп'якко,
О. О. Маурин,
Ю. А. Мицик,
Д. М. Никоненко,
А. М. Острякко,
С. О. Павленко,
В. М. Половець,
К. М. Ячменіхін

Редакційна рада

І. М. Аліференко,
П. В. Грищенко,
О. О. Лугова,
В. В. Мельничук,
П. М. Мовчан,
С. М. Мойсієнко,
О. П. Моця,
О. П. Реєнт,
С. П. Реп'ях,
Ю. О. Соболю,
П. С. Сохань,
В. М. Тканко,
П. Т. Тронько,
В. Ф. Чепурний,
В. М. Шевченко.

Випусковий редактор
О. В. Ткаченко

Журнал видається за
фінансової підтримки
Чернігівської
облдержадміністрації.

Засновники -
Чернігівський національний
педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка,
Всеукраїнське товариство
"Промісія" ім. Тараса
Шевченка,
Інститут української
археології та
джерелознавства
ім. М. С. Грушевського
НАН України.

Рекомендовано до друку
Вченою радою
Чернігівського
національного
педагогічного
університету імені
Т. Г. Шевченка (протокол
№ 1 від 1 грудня 2010 р.)

СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС

Всеукраїнський науковий журнал

ЗМІСТ

У ГЛИБ ВІКІВ

Куриленко В. Щільність заселення округи в кам'яному віці . . . . . 3~

Ситий І. Князівська булла XI ст. . . . . 9"

Скороход В. Садибна забудова північної частини посаду городища
Коровель у X - на початку XI ст. . . . . 11'

Казіміров Д. Менська сотня Чернігівського полку за переписними
книгами 1666р. . . . . 20 ***

Гринь О. Два нововиявлені описи Новгород-Сіверського
намісництва 30**

ІСТОРІЯ МІСТ І СІЛ

Непотенко І. Бюджетні обстеження як джерело вивчення
повсякденності жителів Чернігова 1920-х рр. 36

ЦЕРКОВНА СТАРОВИНА

Блакитний М. Діяльність Чернігівського єпархіального свічкового
заводу (1872 - 1916 рр.) за матеріалами часописів "Черниговские
єпархиальныя известия" та "Вера и жизнь". 48

Тарасенко О. З історії Чернігівської Іллінської друкарні: матеріали до
видання "Собрания поучений на все воскресные и праздничные дни"
1778р. . . . . 61>г-

РОЗВІДКИ

Дятлов В. Від "свободи" до "порядку": соціальні гасла і міфи
Реформації X VI ст. 72

Чухно В. Заблоцькі-Десятівські - видатні уродженці Чернігівської
губернії 87

Рахно О. Земська реформа 1864 р. і утворення органів земського
самоврядування в Чернігівській губернії 101-

Мисюра О. О. Кониський - засновник шевченкознавства . . . . . 112 ^

Ярославська Л. Розвиток сільського господарства Правобережної
України кінця XIX - початку XX ст.: історіографічний аспект . . . . . 122 ^

Олянич В. Особливості кооперативної форми збуту продукції
селянськими господарствами в УСРР у 20-х рр. XX ст. . . . . 129 ^

Курок О. Наукові гіпотези в ґрунтознавстві XIX ст. 135

Житніков О. Формування центрів дослідження російської історії на
теренах США у XX ст. . . . . 141'

Ходарченко Н. Історико-архітектурний потенціал як основа розвитку
Чернігова 146

ДОСЛІДНИЦЬКІ НОТАТКИ

Нетудихаткін І. Образ "фундатора" Івана Мазепи після 1709 р. крізь
призму однієї судової справи. 151-***

МОВОЮ ДОКУМЕНТІВ

Щоденник бойових дій шведської королівської армії на Сіверщині 1708
року (Публікація та коментарі Олександра Дубини, переклад з
німецької Володимира Дятлова) 160

РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ, АНОТАЦІЇ

Демченко Т. Полонський М. Спогади священика. і. 169-

с - ц 0 . і н і о - V і - 'АУЛССА БІБЛІОТЕКА

Бойко М. В. М. Шевченко. Земельний ринок України

І Чбр»"песького національного
(1861-1917 рр.). Монографія . . . . .]. П'вдаГОГЧНОІ7-університету
імені Т. Г. Шевченка

СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС

Всеукраїнський науковий журнал

Згідно з додатком до постанови президії ВАК України від 26 травня 2010р. №1-05/4 журнал "Сіверянський літопис" включено у перелік наукових видань, публікації яких зараховуються до результатів дисертаційних робіт з історії.

Реєстраційне свідоцтво КВ № 16226 - 4698 ПР від 21 грудня 2009 р.,
видане Міністерством юстиції України.

Індекс 74325

Адреса редакції: 14000, м. Чернігів, вул. Воровського, 10

Телефон для довідок 95-74-18

Сайт журналу: www.5iyer-1iuri5.sp.ua

Базові освітні, наукові, культурологічні установи, де зберігаються комплекти журналу "Сіверянський літопис":

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Національна парламентська бібліотека України
Державна науково-технічна бібліотека України
Львівська державна наукова бібліотека ім. В. Стефаника
Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького
Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка
Книжкова палата України

Журнал надсилається також до інших бібліотек, наукових, освітніх та культурологічних закладів України, США, Канади, Англії.

Часопис можна передплатити в будь-якому відділенні зв'язку України.